

BOTOS LÁSZLÓ

HOGYAN TÖRTÉNT TRIANON?

Az első világháború előtt a jugoszlávok, csehek és románok sovinizta, nacionalista híresztelésekkel igyekeztek gyengíteni minket. A magyarellenes propagandát nyugaton is terjesztették. Az a legfelháborítóbb, hogy a rágalmazási hadjáratot a Habsburgok, maga a „magyar” király is támogatta, hamis térképekkel azt a látszatot keltve, hogy a kisebbségek néprajzi határai még mélyebben belenyúlnak az „elnyomó” magyarok területébe.

Az idegen szívű magyar királyok magyarellenes politikájának hatására, a francia forradalom, a pán-germán és a pán-szláv mozgalmak biztatásával és anyagi támogatásával, életre kelt az idegen származású, nálunk menedéket kapott népek vágya a nemzeti önállóságra, pedig mindaddig békében, barátságban éltek velünk. Ennek a törekvésnek egyik eredménye a Korfui Egyezmény.

1917. július 27-én a Korfui Egyezmény elismerte Jugoszlávia létjogosultságát, a dél-szláv kisebbségek állítólag kijelentették csatlakozási szándékukat Szerbiához. „*Szemenszedett hazugság, és egyike a háború legnagyobb szédelgései*nek,” – írja erről Henri Pozzi.¹

Pozzi felhívja a hivatalosok és a történészek figyelmét arra, hogy egyáltalán nem az állítólag elnyomott dél-szláv kisebbségek vezetői tárgyalták ezt a csatlakozási szándékot, hanem három magánember: Wickham Steed, a *Times* politikai rovatvezetője, Seton Watson, a londoni szláv propaganda végrehajtó bizottságának megbízottja, és Dr. Trumbić, Zara, dalmát város volt polgármestere. (Pozzi, 228)

Ezt az egyezményt Jugoszlávia részéről Trumbić, a szerbek részéről pedig Pašić írta alá. 1932. július 4-én Pozzi Zágrábban beszélt Trumbić-al, és megkérte, mondja el korfui szerepét. A pánszlávisták tudomást szereztek a vallomásáról, letartóztatták, hamisan államellenességgel vádolták, és Mitrovicán bebörtönözték a jugoszláv állam hetvenéves megalapítóját. Csak minden másnap adtak neki enni, talpait naponta bottal verték, nemi szervét megkínózták. (Pozzi, 228) Trumbić nem volt közismert személy sem a horvátok, sem a szlovének körében, ezért nem is lehetett megbízott képviselőjük. Ez a három személy, a Korfui Egyezmény létrehozói, nem képviselték a népet, amikor kinevezték magukat a népakarat szószólójának. Megsértették a népek szabad önrendelkezési jogát: önkényes cselekedetükkel szolgasorsba kényszerítettek 5 millió osztrák, magyar, szlovén és horvát katolikust. 1999-ben láthattuk ennek következményét, Milošević koszovói népirtását. Trianonban a Szövetséges Hatalmak elhitték, hogy a Korfui Egyezmény népakaratra támaszkodó döntés volt. Így csatolták el hazánktól a déli területeit.²

Ez az igazság! Nem mi mondjuk, hanem idegenek állítják. Álljunk elő, és ne az „egyesült európai” mézes madzag után ácsingózzunk, melyet sohasem fogunk elérni, mert csak a kereskedők és a multik kiszolgálóinak szánnak bennünket. Az igazság hirdetésével, mivel Csehszlovákia, mint elképzelt államforma nem vált be, követelhetjük a másik lehetőséget, amelyről Tardieu úgy nyilatkozott, hogy választaniuk kellett Csehszlovákia és a népakarat szerinti döntés között. Szó szerint venni ezt talán túl késő, de egy méltányos határkiigazítás elrendelhető lenne! (Pozzi, 233) A horvátok 1917 júliusa óta követelik a népszavazást (amely végül is 1991. június 25-én sikerrel végződött). (Pozzi, 233) Trumbić elmagyarázta korfui szerepét: „Szeretném, ha hazám megbocsájtaná nekem – mondotta Trumbić megrendülten – nem tudhattam, nem láthattam előre tévedésem következményeit...”

¹ Pozzi, Henri: Századunk Bűnösei, 232 old.

² U.o. 232. Poincaré: Victoire et Armistice, 365.

A Korfui Egyezményt azért hozták létre, hogy Olaszország ne kaphassa meg az adriai tengerpartot. Azt hirdették, hogy az egyezményt a kisebbségek érdekében és nem a kormány érdekében hozták. Ezt a bejelentést éppen a béketárgyalások időszakára időzítették. Mivel Anglia és Franciaország figyelmen kívül hagyta Olaszország követelését, a szlávok véghez tudták vinni tervüket. Seton-Watson és Wickham Steed meggyőzte az olasz képviselőt, fogadja el az egyezményt, mert ez Olaszország előnyére válik. A szláv propagandisták célja az volt, hogy megakadályozzák a független Jugoszlávia létrejöttét. Ezért Beneš megszervezte a Monarchia „elnyomott” nemzetiségeinek értekezletét. Itt aztán az égvilágon mindent megtettek propagandájuk sikeréért. Hangoztatták az „elnyomott” szláv népek szabadságvágyát és népszavazással kinyilvánított akaratát, melyet kiépített kapcsolataikon keresztül, London, Párizs, Washington és Róma is segített. Szerbiának Belgrádban, Lord Northcliffe jóvoltából bőven volt pénze, ezért megvesztegetéssel el tudta érni célját Jugoszláviával szemben. Az értekezlet elfogadta a pánszlávista javaslatokat, írja Pozzi. (236-237)

Seton-Watson 1923-ban tárgyalja a Korfui Egyezményt a *Review of Reviews* - ban: „Az ’elnyomott nemzetiségeket’ néhány tucat horvát, szlovén, illír és szerb emigráns képviselte. Ezekhez csatlakozott egy maroknyi – olasz fogságba esett – cseh katona.” „Kész komikum! De remekül sikerült! – mondotta e sorok írójának a francia Magat, a korfui sajtóiroda főnöke – valóban kár lett volna, ha a ’kongresszus’ résztvevői bármiféle tekintetben is feszélyeztetik magukat.” (Pozzi 237)

Hasonló módon történt a tótok, a mostani Szlovákia elfogadása: az úgynevezett Clevelandi Egyezmény.

„1918. július 30-án ellenjegyeztem Pittsburghban azt az ’egyezményt’, amelyet Amerika emigráns tótok és csehek szövetségeinek küldöttei kötöttek meg Clevelandban, 1915. május 17-én. Ez a szerződés egy kis szláv csoport kívánságait tartalmazta. Ezek, Isten tudja, miféle gyerekeségekről ábrándoztak. Olyan Szlovákiáról: amelynek autonómiája, saját közigazgatása, önálló parlamentje és bírászkodása, saját iskolái, stb. legyenek... A cseh nemzet nevében habozás nélkül hozzájárultam ezekhez a tót követelésekhez.” (A római kongresszus másnapján Masarykot a londoni, párizsi, amsterdami és genfi cseh emigránsokból álló „nemzeti bizottságok” köztársasági elnökké választották meg. Ilyen minőségben írta alá a pittsburghi szerződést.)

„A ’szerződés’ u.i. egyszerű magánegyezmény jellegű volt, amelyet csupán néhány emigráns kötött. Ezek is – kettő kivételével – honosított amerikaiak voltak. Semmilyen akadály nem volt, hogy ezt az értéktelen darab papirozt aláírjam. Miután ugyanis a ’szerződést’ ünnepnapon ’kötötték’, ez – amerikai törvények szerint – amúgy is érvénytelen volt.”³

Masaryk szerint „értéktelen darab papirozt” fogadtak el Trianonban, mint népakaraton nyugvó, hivatalos döntést, Felvidék Csehszlovákiához való csatolása alapjául. Masaryk azonban elhallgatta az igazságot, mert az amerikai tótok Clevelandban és Pittsburghban valójában független Szlovákiát követeltek – Csehszlovákián belül. Az aláírás alkalmával ezt fogadták el. Itt a bizonyíték: „Az amerikai-szlovák liga ma kiáltványt adott ki, melynek értelmében hajlandó együttműködni a csehekkel, amennyiben: a cseheket, morvákat, sziléziaiakat és a szlovákokat magában foglaló cseh állam szövetségi alkotmánya biztosítja a tót autonómiát.”⁴

„Ezt az ’értéktelen’ és minden ’gyakorlati jelentőséget nélkülöző papírrongyot’ használta fel Masaryk arra, hogy megváltoztassa vele Európa térképét.” (Pozzi, 249) Meg kell említeni, hogy Wilson, aki mindig fontoskodott, jogi kérdésekben szörszálhasogató volt, minden ellenőrzés nélkül hitelesnek fogadta el a szerződést. A sors iróniája, vagy Isten ujjá, hogy az elnököt

³ U.o. 248. Masaryk T. J.: *The Making of a State*, London, 1924, 229.

⁴ U.o. 248–249. *Le Temps*, 1910. február 4, *La Guerre Sociale*, 1915, II. 3.

ugyanazon a napon agyvérzés érte, aminek következtében rövid időn belül elvesztette szellemi képességét. Hogy a testvéri egyesülés milyen jól bevált, tanúsítja a tót néppárt 1923-ban és 1934-ben írt, és a művelt világ közvéleményéhez intézett kiáltványa. „Nincs olyan becsületes ember Szlovákiában, aki ne ment volna keresztül a gazdasági elnyomatás, a politikai üldöztetés, vagy a bebörtönöztetés kálváriáján. Szlovákiában a terror és a börtönök csendje uralkodik.” (Pozzi, 249-250. old. Lábjegy. 18.)

Hogyan fogadhatták el hivatalosan a korfui és a Cleveland-i „Egyezményt”? A Korfui Egyezmény létrehozói Wickham Steed, Seton Watson, Tardieu és Trumbić voltak. Clevelandban csak az Amerikába vándorolt tót emigránsok szavazhattak. A magyarok felvidéki jelenléte 30%. Egyáltalán volt-e szavazati lehetősége a magyaroknak? Kivándoroltak egy közössége hogyan szavazhatott érvényesen az otthoni nép nevében?

A túrócszentmártoni Szlovák Nemzeti Tanács ugyanúgy kizárta a magyarokat: nem szavazhattak saját sorsuk felől.

Október 14-én Beneš arról tájékoztatta a szövetségeseket, hogy hivatalosan megalakult az ideiglenes csehszlovák kormány. Október 15-én a franciák elismerték az ideiglenes kormányt. Október 18-án Wilson visszautasította a Monarchia békejavaslatát, amely egy föderális cseh, szlovák, jugoszláv állam létesítését javasolta. Helyette a csehszlovák mű-állam létrehozását fogadta el. Október 28-án a Cseh Nemzeti Tanács és a négy párt vezetői kikiáltották a Csehszlovák Köztársaság megalakulását. Október 30-án a Szlovák Nemzeti Tanács túrócszentmártoni megbeszélésén 90 protestáns és 15 római katolikus szlovák küldött kikiáltotta Felvidék (Slovensko) elcsatolását Magyarországtól. Ezt a Szlovák Függetlenségi Nyilatkozatot ismerték el 1920-ban „népakarati döntésnek”. *Hogyan lehetett népakarati döntésnek elfogadni a csupán szlovákok által megszavazott döntést, amikor a közöttük élő magyarok nem szavazhattak? Ezért is szükséges egy új határkiigazítási tárgyalás.*

Az oláhoknak Erdély elfoglalásával az volt a céljuk, hogy kész tények elé állítsák az antant hatalmakat. Az erdélyi románok és a román királyságban élő románok között nagy volt a véleménykülönbség. Mi ezt ki akartuk használni. A románok igyekeztek gyorsan elfoglalni Erdélyt, hogy ezt megakadályozzák.

1918. december 1-én Gyulafehérvárott, a Román Nemzetgyűlésen, az erdélyi románok vezérei kinyilvánították azt az óhajukat, hogy egyesülni kívánnak a román királysággal. December 13-án a kormányzótanács (Consiliul Dirigent) megismételte ezt a határozatot. A nemzetközi jog szerint ez törvénytelen határozat volt, írja Raffay Ernő: „...hiszen a nemzetközi békekonferencia még össze sem ült, nemhogy döntött volna.”⁵ A gyulafehérvári gyűlésen hozzávetőlegesen százezer erdélyi oláh vett részt, de a terület többi lakosa, a szerbek, szászok és magyarok nem lehettek ott. *Ezért a határozat törvénytelen.* Később ismertté vált, hogy a nemzetgyűlést a királyi román kormány szervezte, közösen az erdélyi oláh vezetőkkel. Nyilvánvaló, hogy az oláhok így akarták elérni, hogy a békekonferencia a javukra döntsön. (Raffay, 71)

1920-ban Ausztria egészen Hegyeshalomig követelte magának a hozzácsatolandó területeinket, melyet most Burgenlandnak neveztek el, de eredetileg „Örség”, majd „Lajta Bánság” volt a neve. Követelésükkel az osztrákok (németek) egy 900 éves egyezményt szegtek meg, amelyet akkor kötöttek, amikor I. István feleségül vette a német-római császár fiatalabbik leányát, aki úgy szerepel az okmányokban, mint „Giesel”. A magyar nyelvhez igazítva a „Giesel” nevet Gizellaként fogadtuk el a királykisasszony nevéként. Az Árpád-kori okmányok áttanulmányozásából kiderült, hogy Géza, I. István apja a bécsi medencét jószántából, önként odaadományozta a német-római császárnak, azzal a feltétellel, hogy a jövőben a németek soha

⁵ Raffay Ernő: Magyar Tragédia Trianon 75 éve, Budapest, 1996, 71.

semmilyen területi követeléssel nem lépnek fel ellenünk. Az osztrákok ezt a 900 éves egyezményt szegték meg Trianonban, amikor saját szövetségük ellen fordultak területköveteléssel. Burgenland területén 261 618 magyar élt (4020 km²-en), akik azután osztrák állampolgárrá lettek. Trianonban a hamis térképekre hivatkozva a csehek és a szlovákok maguknak követelték az ősi magyar földet le, egészen a Dunáig, a románok Gyulafehérvárig, a jugoszlávok pedig fel, Szegedig. Az osztrákok, mint már említettem, Hegyeshalomig.⁶

Beszélnünk kell a megvesztegetett sajtóról is. A sajtó formálja a közösség véleményét, és tényező a nemzet politikai nézetének kialakításában is. Kezdetben a francia hivatalosok félték a nagy kockázat miatt, amit az orosz cár vakmerő mesterkedése idézett elő. Az oroszoknak nagy szükségük volt a francia szövetségre, ezért elhatározták, hogy a francia népet saját oldalukra állítják, ha esetleg a francia kormány, amely kezdetben ingatag volt, nem fogadná el a szövetségesi együttműködést, és esetleg megint megakadályozná céljuk elérését, mint azt tették 1909-ben, 1912-ben és 1913-ban. Izwolszky, a francia orosz nagykövet a sajtón keresztül befolyásolta a francia minisztereket. Pozzi szerint Izwolszky öt éven át dolgozott ezen. Legyűrve sok nehézséget, sikerült neki. „Tardieu készséggel ajánlotta fel, hogy tollát szolgálatomba állítja.”⁷

Az 1918-as bolsevik forradalom következtében megismertük a lefizetett árulók névsorát: Gaston Calmette, *Le Figaro*; Auguste Gauvin, *Radical*; Henri Letellier, *Le Journal des Débats*; Charles Humbert, *Le Journal, La République Française, Le Matin, L'Echo de Paris, L'Éclair*; André Tardieu, *Le Temps*. (Pozzi, 135)

Poincaré tájékoztatta Oroszország gazdasági miniszterének képviselőjét, Davidovot arról, hogy Izwolszkynek egyes francia miniszterek segédkeztek szétosztani az orosz rubelt azok között, akik írásukkal jó szolgálatot tettek Oroszországnak.⁸

Pozzi így ír: „A legnagyobb újságok... merész álhíreket közöltek, és felhőborító hazugságokat terjesztettek. Ez azért volt baj, mert Franciaország legolvasottabb és legmértékadóbb körei éppen ezeket a kitűnően szerkesztett lapokat olvasták. Eszükbe sem jutott, hogy megbízhatóságukban kételkedjenek. A híryanagot az összes vidéki lap is átvette, s így a lelkiismeretlenül terjesztett álhírek az egész ország közvéleményét átítatták. Így váltak a hazugságok úgyszólván evangéliummá a jóhiszemű polgárok, nyugdíjasok, munkások és parasztok tömegei szemében.” (Pozzi, 136) Ezért írta Izwolszky Sazonovnak: „Hála Istennek, nem kell többé küzdenem a francia közvélemény azon meggyőződése ellen, hogy idegen érdekek sodorják a háborúba...”⁹

Az itt történeteket Raffalovic magyarázza meg a legerőteljesebben. „Hála a párizsi sajtó utálatos megvesztegethetőségének: 1909-től a cárizmus bukásáig nem jelent meg az olvasóközönség bizalmát élvező lapokban egyetlen olyan politikai, gazdasági, pénzügyi vagy katonai cikk sem, amely leleplezte vagy megghiúsította volna Oroszország terveit.” (Pozzi, 137) Ugyanakkor a megvesztegetett sajtó állandóan az egekig dicsérte Oroszország és Szerbia érdekeit. Azért is volt olyan nagy sikerük, mert a neves lapok – állítólag – levelezést tartottak fenn Európa különböző városaival, és a különböző európai városok cikkeit, tanulmányait úgy közölték, mintha azok valóban onnan is jöttek volna. Pedig azok a cikkek a legtöbb esetben a pánszlávista hivatalokból, maffia-központokból jöttek. „Többször láttam saját szememmel – írja Pozzi –, hogy André Tardieu, Eugene Lantier vagy Edgar Roels a két diplomata kimondott utasítása szerint

⁶ Halmi Dezső: Trianon gyökere, Ősi Gyökér, Jan-Febr. 1978

⁷ Pozzi, Henri: Századunk Bűnösei, 134. Izwolszky írta Sazonovnak. 1912. május 10.

⁸ U.o. 136. Poincaré: Európa fegyverben. 98.

⁹ U.o. 136-137. Izwolszky levele Sazonovhoz. 1912. dec. 5.

szerkesztette az összes hírt.” (Pozzi, 137) A pénz elhallgattatott minden igazságot, – és ez a befolyás még mindig tart.

1934-ben a párizsi sajtó azt a híresztelést támogatta, hogy a németek, magyarok és olaszok bűnösök a háború elindításáért. 1934 novemberében, a *Le Temps* idézte egy „budapesti levelező cikkét”, amelyről később bebizonyosodott, hogy hamisítvány, mert az újságnak nem is volt levelezője Budapesten. Ennek ellenére cikkek jelentek meg a *Le Temps* hasábjain „Magyar Levelek” címmel. Kedvelték ezeket az olvasmányokat, pedig egyetlen cikk sem Magyarországról származott, hanem Prágából, George Marot-tól az *Europe Central* főszerkesztőjétől, amely újság Beneš félhivatalos lapja volt. (Pozzi, 140)

A Szovjetunióból szerzett értesülés alapján pontosan tudjuk, hogy a pánszlávisták hogyan és mennyit áldoztak a francia sajtó lefizetésére. 1904-ben a sajtó 935.785 frankot; 1905-ben 2.014.161 frankot, 1905 és 1911 között 7.894.360 frankot; 1912-ben 882.140 frankot; 1913-ban 1.102.500 frankot kapott. A felsorolt összegekből 374.000 frankot Izvolszky személyesen adott át egy borítékban. 1914-ben 1.025.000 frankot kaptak. 1915-ben 931.000 frankot; 1916-ban 1.153.225 frankot; ebből 100.000-et kapott az *Agence des Balkans*. 1909 és 1912 között Szerbia 275.000 frankot adományozott a franciáknak abból a pénzből, amelyet Oroszországtól kaptak. Ebből a pénzből a *Le Journal des Débats* és *Le Temps* együttesen 150.000 frankot kapott. 1913-ban megvesztegetésre is kaptak 700.000 frankot, ebből 237.000 frankot a *Le Temps* és *L’Agence des Balkans* kasszírozott be. 1914-ben a 760.000 megvesztegetési frankból 437.000 a *Le Temps* és *L’Agence des Balkans*-hoz vándorolt; 45.000 frankot kapott a *Le Figaro* és 15.000-et a *Le Radical*. Ugyanekkor 50.000 frankot a *Le Journal* igazgatója, Charles Humbert zsebelt be, míg 60.000 frankot kapott a *Le Journal des Débats*. (Pozzi, 140-141. old: Stefanović táblázat) A párizsi szerb ügynök nyilatkozata szerint a vesztegetési összegek a béketárgyalások ideje alatt megtízszereződtek. A szerbek, hogy megkaphassák Fiume kikötővárost, a *Le Temps*-nek 3 millió frankot fizettek. 1932 augusztusában a jugoszláv párizsi sajtóközpont 20, a Boulevard de Courcelles 6 millió dinárt kapott. A belgrádi kormány ekkor 25 millió frankot (60 millió dinár) bocsátott a kül- és belügyminisztérium rendelkezésére, szerb propaganda célokra. (Pozzi, 142) Csehszlovákia majdnem a kétszer annyit használt erre a célra, mint Jugoszlávia. Nem számítjuk azt az összeget, amelyet Beneš intézkedésére a kisantant államok gyűjtöttek össze Genfben, 1934-ben. „Húsz évvel ezelőtt az orosz ‘borítékokat’ négy szemközt továbbították rendeltetési helyükre.”¹⁰

1934 óta csak annyi volt a változás, hogy a pénz nem Oroszországból és Jugoszláviából jött hanem a Szovjetunióból és a kisantant államokból. A pánszláv törekvés titokban fennmaradt az utód-államok sovinszta intézkedéseiben, ezért eredménytelen maradt minden szándék a magyar határ kiigazítására. Ma a pánszlávista mozgalom nem olyan nyíltan működik, mint a múltban, de azért felismerhető Milošević orosz támogatásában.

A szlavofilek hozták létre az *Agence des Balkans* kiadóvállalatot, a *Le Temps* napilap egyik testvér-cégét. A két szervezet összehangolva dolgozott. Ha javaslatukat el akarták fogadtatni a néppel és a cikk túl hosszúra sikerült, akkor elosztották a szöveget a két kiadó között. Megállapíthatjuk, hogy kik voltak az igazi háborús bűnösök. (Pozzi, 145) Ezek a tudósítók pénzért tudatosan hamisítottak, és szétrombolták Európa egyik legősibb nemzetét, Magyarországot, amely Európa védőbástyája volt egy évezreden át. Pozzi így ír: „Csak undort és megvetést érezhetünk, ha a világháború kitörésétől számított egy évre visszamenőleg átlapozzuk „*Le Temps*” – „*Le Journal*” – „*L’Éclair*” – „*Le Matin*” – „*Le Journal des Débats*” – „*L’Echo de Paris*” és a „*Figaro*” számait.” (Pozzi, 146)

¹⁰ U.o. 142. Izvolszky Sazonovhoz. 1912. Dec. 5. Fekete könyv.

Trianonban számos alkalom adódott a meggazdagodásra, vesztegetések révén. A csábító alkalom Párizsba csalogatta a parazitákat, a becsteleneket és kalandorokat. Párizsban arculcsapták az értelmet, becsületet, emberiességet és igazságot. Tudatlanság, büszkeség és kapzsiság uralt mindent. *Trianonban ezeréves határokat szakítottak szét, és embermilliók sorsa fölött határoztak. Városok, egyetemek, ősi templomok, történelmi helyszínek, királyi temetkezési helyek, egy tengeri kikötőváros került idegen kézre. Számptalan vár, amely évszázadokon át magyar vérrel védte Nyugatot, mesterséges államok zsákmánya lett. Ezek az államok a múltban sohasem léteztek, népeiket, akik Magyarországon menedéket letek és szabadon, adómentesen éltek, most megajándékozták, csupán azért, mert Clemenceau nem ismerte a valóságot, és gyors, meggondolatlan határozatot hozott.*¹¹ Clemenceaut csak három dolog érdekelt: az 1792-es Elzász-Lotaringiai határ visszaállítása, a katolikus, anti-demokratikus Osztrák-Magyar Monarchia megszüntetése, valamint a választások, melyeket munkatársa, Mandel készített elő.¹²

Ám volt több külhatalmi érdek is, és valamennyi érvényesülést követelt, s a (fegyverekre támaszkodó) erőszakos követelés elegendő indoknak bizonyult a trianoni határozat szövegének kibővítéséhez. Angliát csak az olajkutak sorsa érdekelt. Az olaszok figyelmét lekötötte az adriai terület kérdése. Wilson szerencsétlensége az volt, hogy nem ismerte Európa történelmét, és döntéseit House ezredes tanácsai szerint hozta. Robert Lansing nem segíthetett, pedig ő lett volna az egyetlen, aki kellő ismerettel bírt. Orlando és Balfour szintén nagy tudású személyiségek voltak, de nem voltak befolyásos helyzetben. Clemenceau kinevezte Tardieu-t a Békeparancs javaslati bizottsága elnökévé, szabad döntési joggal. Trianon úgy festett, mint egy ingyen piac. Lansinget mélyen bántotta a trianoni tárgyalás menete. „Itt mindenki csak titkolózva és suttogva beszél nagy jelentőségű kérdésekről. A nyilvános gyűléseken már elintézett döntéseket emelnek hivatalos szintre. Az egyezkedés és az alkudozás zárt ajtók mögött folyik.”¹³ Lansing nem mondhatott el mindent szabadon, mert esküje titoktartásra kötelezte. 1919. február 5-én, kiábrándultsága miatt lemondott, tiszta lelkiismerete nem bírta elviselni a részrehajló tárgyalásokat, melyekről így nyilatkozott barátjának, Hunter Miller-nek. „Ki a szabad levegőre! Megismertem a mérgező gázok hatását!” E nyilatkozatot Beneš kétórás beszéde után tette, amely tele volt hazugságokkal. Lansing erélyes szavakat használt azok ellen, akik megölték a jövőbeni béke lehetőségét, és meggyalázták Franciaország nevét. A második világháború kitörése igazolta Lansing szavait: „A békeszerződések lesznek az új háború okai. Ez olyan biztos, mint ahogy a nappal után az éjszaka következik!”¹⁴

Wilson elnök House ezredes javaslatát követte. Wickham Steed írja emlékirataiban, hogy House ezredes mindent vele beszélt meg, ő pedig minden információját Masaryktól, Benešről, Osuskától és Kramartól vette. (Pozzi, 212)

Majdnem minden nemzet képviselője részt vett a titkos, zárt ajtók mögötti tárgyalásokon: oláhok, rácok, csehek, bankárok, és gazdasági mágnások, – csak minket, magyarokat zártak ki onnan. A csehek együtt dolgoztak a rácokkal, Sazonov és Izwolszky módszerét használva: lefizették a sajtót. A magyar küldöttségnek ez időben, házi fogságban kellett kuksolnia, várva a demokratikus „szólásszabadságra”. A nép minderről semmit nem tudott.

Ezt az időszakot nevezik a történelem jog és igazság időszakának, amelyre az új Európát felépítették. Valószínű, hogy a hangsúlyozottabb, hamis történelmi újságcikkekért kapták a

¹¹ Pozzi, I.m. 209. Poincaré: Victoire et Armistice, 68. „Hongrie” Delagrave édit. Paris, 1916.

¹² U.o. 209. Poincaré, I.m. 356., 358., 414., 425., 430., 452., 458. és 461.

¹³ U.o. 210. Lansing: Negotiations de Paix, London, 1921.

¹⁴ U.o. 211. Lansing: I.m.

legnagyobb vesztegetési összeget. Pozzi írja: „A háború előtti senkikre gazdag napok virradtak. Nagyurakká lettek. Sikereiket a hősi halottak véérének köszönhatték... A tiszta lelkiismeretű és egyenes gondolkozású Barrère követnek valóban igaza volt, amikor előre féltette a békét azoktól, akik a tárgyalásokat vezették.”... „A románok a fegyverszünet megkötése után azonnal Párizsba siettek. Gyötörte őket az aggodalom, bár Tardieu-ben és a *Temps* ígéretében megbízhattak, jól tudták, hogy Clemenceau nem barátjuk, és neheztel rájuk gyávaságuk és szőszegésük miatt.” (Pozzi, 213, 214) „Antonescu azt szeretné, ha szövetségesként néznők Romániát. Nem, nem, nem! Ami elmúlt, jövátéhetetlen.”¹⁵ Ennek ellenére, Romániának sikerült elérni a célját.

Pozzi írja, hogy először az oláh nők jelentek meg Trianon és Versailles szalonjaiban. „Take Ionescu és Bratianu gyönyörű nők koszorúját vonultatta fel a konferencián az „igaz ügy” védelmére. A hölgyek legnagyobb része a bukaresti előkelő társaság tagja volt. Valamennyien Románia hatalmának növelését tűzték ki célul. Ezek az elragadó honleányok a konferencia politikusait, diplomatáit és szakértőit ostromolták a román haza érdekében.” (Pozzi, 215)

Cantacuzeno herceg mosolyogva mondta Pozzi-nak, hogy „valóban csak Takenak támadhatott ilyen kitűnő ötlete. Szegény Antonescunak (Lahovary párizsi utódja) szinte elállt a lélegzete, amikor Clemenceau gratulált neki a szép hölgyekhez.” (Pozzi, 215)

A szerb diplomaták amerikai feleségei és barátnői szintén hozzájárultak a határozat-hozók megnyugtatóhoz. Egész Párizs csodálta a szerb követ, Veznić feleségét. Az estéken ez az elragadó szépség komoly, szenvedélyes barátokat szerzett, és kötelezett el a szerb ügynek. Szalonját állandóan látogatták államfők, diplomaták és gazdag személyiségek. (Pozzi, 215) Úgy néz ki, hogy a román Mária királynő is hozzájárult országa területének növeléséhez, mert Mabel Potter Daggett, a királynő udvarhölgye így ír a könyvében: „Egy kézcsók – és az államügy folyamatban van. Eljön a nap, amikor az ügy teljesül. A szenátor vagy miniszterelnök, király, királyi konzul, vagy talán egy egész férfi-parlament abban a hiszemben van, hogy a saját elképzelését valósította meg. Ily módon, ebben a ragyogó, öntelt tudatban hagyja őket érezni, és ezért még gratulál is nekik. Nevüket beírták a kormányjelentésbe. Az ő nevét (a királynőét) a történelem fel fogja jegyezni, – habár Románia politikai színpadán a hölgy egyáltalán nem mutatkozott. Mégis rá kell figyelni! Néha (a kastély) szárnyából egy piros skót szoknya zizegése és egy asszony lágy nevetése visszhangzik.”¹⁶

Ilyen emberi gyarlóságok többet ártottak az igazságnak, mint bármi más. Nagyon sajnálatra méltó volt az a körülmény is, hogy amikor Tardieu elkezdte a Monarchia szétdarabolását, az európai erőegyensúly felborítását, akkor Clemenceau figyelmét az elnökválasztás bonyodalmi kötötték le.¹⁷ Dutasta vagyonszerzésre összpontosított, Klotz a kártyára és lóversenyre, – Pichon próbált meg Clemenceau kedvében járni. Az olaszok Lloyd-George-ot, Balfour-t, és Wilson-t figyelték, hogy támogatják-e Clemenceau-t és Tardieu-t, akik meg akarták szegni ígéretüket, melyet Rómában tettek 1915. április 26-án. A szerbek részéről Veznić és Trumbić igyekezett megakadályozni egy független horvát, szlovén állam létrejöttét.¹⁸ Megítélésük szerint egy független katolikus dél-szláv állam a pánszláv álmok megvalósításának halálát jelentené. Az oláhok attól tartottak, hogy a beígért területeket nem kapják meg, mert 1918-ban átpártoltak a németekhez. Beneš és Masaryk rendszeresen látogatták Wilson-t, újabb és újabb követeléssel a csehek javára. A békeegyezmény eléréséért Tardieu volt felelős, ezért rajta keresztül Franciaország is felelős az igazságtalan döntésért. Ki kell jelentenünk, hogy egyetlen szakmai jelentést sem

¹⁵ U.o. 214. Poincaré: *Victoire et Armistice*, 457.

¹⁶ Potter, Daggett Mabel: *Marie of Roumania*, 290-291.

¹⁷ Pozzi, I.m. 219. Poincaré, I.m. 356., 338., 414., 425., 461. oldalak.

¹⁸ U.o. 219. Poincaré. I.m. 355.

tanulmányoztak át, mielőtt 1919. május 8-án a határozatokat meghozták. Pozzi jelenti: „Olyan nagy horderejű ügyek részletjelentése, mint amilyen például a Bánát felosztása, az önálló horvát-szlovén katolikus Jugoszlávia kérdése, vagy a szerb-olasz konfliktus volt, egyszerűen kimaradt a főjelentésből, amennyiben az ilyen részletjelentések Tardieu céljait akadályozták.” (Pozzi, 220)

A határozati bizottság jelentése olyan hosszú volt, hogy heteket vagy még hosszabb időt is igénybe vett volna áttanulmányozása, de a delegáció csak pár órát kapott az átolvasásra. Lansinget ez a körülmény nagyon felháborította.¹⁹ Hogyan lehetséges ez, amikor egy közönséges bűnügyi tárgyalás hónapokat vesz igénybe, ugyanakkor itt, amikor milliók sorsa, boldogulása, élete, egy ezeréves keresztény, jól szervezett, békés ország sorsa fölött döntenek, csak órákat adnak a benyújtott „bizonyítékok” tanulmányozására, majd a döntésre? Hogyan lehet új műállamokat, nem természetes határokkal, ilyen rövid időn belül létrehozni? Hogyan lehet az ilyen határok biztosítását ennyi idő alatt megtárgyalni? Hogy lehet az érintett területek vegyes lakosságát érintő, emberi alapjogok kérdéseit ennyi idő alatt rendezni? *Ez mindenképpen meggondolatlan, és éppen ezért helytelen határozat volt. Magyarországot megilleti a határok felülvizsgálása.*

A fő- és albizottságokban ugyanazok a személyek szónokoltak újból és újból, előadva az előírt és betanult szöveget. A hatalom illetékesei kérdéseket tettek fel a látszat kedvéért, de végül is mindig elfogadták a Tardieu támogatását élvező előadók javaslatait. Csak egy komoly vita keletkezett, az oláhok és a rácok között, a Bánság hova ítéltése körül. Nem tudtak egyezsége jutni, ezért Clemenceau ebben az esetben elrendelte a népszavazást. Másnap mind a hárman, Bratianu, Veznić és Trumbić megegyeztek, mert féltek a szavazás kimenetelétől. Tudták, hogy a Bánát lakossága ekkor még kétharmad részben magyar vagy elnémetesedett magyar volt, ezért nem volt vitás, mit eredményezne a szavazás. Azzal, hogy Clemenceau visszavonta rendelkezését, és végül mégsem adta meg a szabad választás jogát, mélyen megsértette az igazságot és a magyar népet. (Pozzi, 220-221)

Lansing szerint a viták csak formaságok voltak. „Minden csak szemfényvesztés volt.”²⁰ A tárgyalások jegyzőkönyvei nem mondanak semmit, mert a fontos dolgokat kihagyták belőle. Azt, hogy valójában mi történt, csak néhány tárgyilagos képviselőtől tudhatjuk meg. *Egyszer majd eljön az idő, amikor elolvassák az angol, belga, amerikai, olasz és japán gyorsírók jegyzeteit, amelyek feltárják a valóságot, és akkor a világ majd eltűnődik, hogyan volt lehetséges az igazságot ilyen mértékben figyelmen kívül hagyni. Akkor majd megtudják a világ népei, hogy nem azok háborús bűnösök, akik nyíltan meghirdették a békés vagy akár fegyveres határkiigazítást. Azok a háborús bűnösök, akik az első világháború után megalkották a Békeszerződést, – mondja Pozzi. (222)*

Trianonban a nyugati politikusoknak egy másik lényeges hiányossága is volt, az, hogy közülük sokan nem is vettek részt a tárgyalásokon rendszeresen, mert csak az élvezetekért és saját erszényük megtöltése végett utaztak oda. (Pozzi, 222)

Így aztán „néhány (cseh) szakértő céltudatos együttműködése olyan dolgokat valósított meg a békekötéskor, amiről a rosszul értesült államférfiak sohasem szereztek tudomást,” – nyilatkozta Seton Watson. (Pozzi, 266)

„Trianonban téves adatok és hamis bizonyítékok alapján határoztak.” (Pozzi, 266) Ennek bizonyítására Pozzi két példával szolgál. „Beneš indítványára a csehek 1919. február 5-én bejelentették igényüket a tiszta magyar lakosságú Kassára, azzal az indoklással, hogy az cseh város.”

---

¹⁹ U.o. 220. Nicholson, Harold, angol megbízott: Peacemaking, 1919.

²⁰ U.o. 221. Lansing: Negotiations de Paix, London, 1921.

„Lord Balfour, akit magyar barátai idejekorán tájékoztattak a helyzetről, szót emelt a magyarok érdekében, és meggyőző érveivel nagy hatást gyakorolt a meghatalmazottakra, sőt, magára Clemenceau-ra is.”

„Elhatározták, hogy semleges, szakértői bizottságot küldenek Kassára Beneš bizonyítékainak felülvizsgálására. Beneš – ügyes játékoshoz méltón – azonnal csatlakozott e határozathoz. Kijelölték a szakértőket. House ezredes újabb csselfogása következtében két amerikaiat választottak: Kamev Róbertet és Karnezin Eduárdot. A cseh megszállás alatt álló Kassán Sekáč megyefőnök fogadta őket. Kísératüket Hanzalík cseh rendőr látta el.”

„A két amerikai tulajdonképpen cseh volt. Az egyik két évvel korábban, a másik nyolc hónappal azelőtt szerezte meg az amerikai állampolgárságot! De természetesen, erről senki sem beszélt Trianonban! Mindkét ’szakértő’ Beneš gyerekkori barátja volt!”

„Kassai küldetésük történetét maga Hanzalík adta elő a pozsonyi törvényszéken, 1929 októberében, a Tuka-féle hazaárulási per tárgyalása alkalmával, amelyen terhelő tanúként szerepelt.”

„A hallgatóság hangos nevetése közben Hanzalík terjengősen részletezte, a ’szakértők’ miként indultak ellenőrző útjukra tüntetően, úgy, hogy aztán a legelső korcsmába betérve egy hétig mulassanak a konferencia költségére.”

„A jegyzőkönyvet, amelyben igazolták Beneš állításainak helyességét, Hanzalík közreműködésével szerkesztették meg a Schalk-szálloda egyik szobájában. E jegyzőkönyv alapján – amelyet komoly bizonyítékként őriznek a békekongresszus levéltárában, – több mint százezer magyar sorsa felett döntöttek, és minden további vizsgálat nélkül Csehszlovákiához csatolták őket. A népszavazás elrendelésétől pedig elálltak.” (Pozzi, 266-267)

Az angolok és az olaszok vették a legkomolyabban a tárgyalásokat. Majdnem sikerült nekik a csehek, horvátok és a szerbek célját keresztelni. A kisantant államok vezetői isteni áldásnak vették, amikor Smuts tábornok, Lord Balfour, Sonnino és Nitti távol voltak a tárgyalásról. (Pozzi, 223) Azok a politikusok, akik az előadók követeléseit túl vakmerőnek tekintették, bővebb magyarázatokat kértek, de az értekezlet vezetői elnapolták a magyarázatokat, vagy felkérték a politikust, hogy kérdését az előadás befejezése után tegye fel –, ezt tették Beneš beszéde után is –, de az előadás befejeztével azonnal berekesztették az összejövetelt, így a kérdés lehetősége elmaradt. Trianonban nem az igazság szolgálata volt fontos, hanem az egyéni érdekek kiszolgálása. (Pozzi 223)

Két évvel később, amikor Magyarország népszavazást követelt a Felvidéken, bebizonyosodott mindez. A követelést egyszerűen visszautasították, hiszen Tardieu biztos volt a számára nem kívánatos eredményben. Tardieu ezt jegyezte fel emlékirataiban: „Választanunk kellett a népszavazás vagy Csehszlovákia megteremtése között.”²¹

A csehszlovák mű-állam azóta megszűnt, mert hazugságra épült. Mivel a népszavazás elmaradását Tardieu írott bizonyítékával igazolhatjuk: a népszavazást Csehszlovákia létesítése érdekében halasztották el, mert az biztos magyar sikert eredményezett volna, ezért most jogosan követelhetjük az igazságos határkiigazítást, a Trianon előtti állapotokat véve alapul.

Az értekezlet végül is döntött Magyarország határkérdésében. 1919. december 2-án Beneš így nyilatkozott: „...semmilyen módosításnak nincs többé helye Magyarországot javára.”²² 1920. január 15-én a szövetségesek papírra vetették a végleges békefeltételek szövegét, melyet kormánynak minden változtatás nélkül kellett elfogadnia. El-nem-fogadása esetére a

²¹ Pozzi, I.m. 224. Tardieu: La Paix, 1921.

²² U.o. 225. *Le Temps*, 1919, dec. 2.

megmaradt ország megszállásával, a beteg- és sebesült-segély, valamint a gyermekeknek szánt élelmiszer-segítség megvonásával fenyegettek.

* * * * *